

Wurklist Startgearkomste Meartalige Ferkearsbebuording / Agenda Startoverleg Meartalige Verkearsbebording

Tiisdei 4 juny, 15:45-17:00

Oanwêzich: [redacted] (provinsje Fryslân), [redacted] (provinsje Fryslân),
[redacted] (provinsje Fryslân), [redacted] (provinsje Fryslân), [redacted] (RWS NN) [redacted] (NBD), [redacted] (NBD), [redacted] (provinsje Fryslân; verslag).

1. Yn 'e kunde komme / Kennismaken

[redacted], RWS NN eerder contact gehad over dit dossier met [redacted] DGMO moet wel aangehaakt worden, want wellicht worden keuzes gemaakt die gevolgen hebben voor veiligheid.

[redacted] werkt al enige tijd bij NBD, werk betreft met name strategieadviseur en innovatie, twintig jaar geleden aan basis gestaan van nieuwe bewegwijzering/bebording, recent herontwerp bewegwijzering van hoogwaardige fietsroutes.

[redacted], Directeur bij nationale bewegwijzeringsdienst. Wettelijke en niet-wettelijke taak, auto en fiets. Gelet op de ideeën die in BFTK geopperd zijn is het goed dat zij hierbij zijn.

[redacted] werkt bij Mobiliteit, beleidskant van het verkeer, weginfrastructuur, regelgeving die daarbij werkt. [redacted] adviseur van wegontwerp, ook verantwoordelijk voor bewegwijzering.

2. Doelstelling BFTK beprate / Doelstelling BFTK bespreken

In de Bestjoersôfspraak Fryske Taal en Kultuer (Bestuursafpraak Friese Taal en Cultuur; BFTK) zijn meertalige verkeersborden opgenomen als ambitie om de officiële status van het Fries te reflecteren in de openbare ruimte en bij te dragen aan de vitaliteit van de taal. Onderstaande passage is daarover opgenomen:

In deze bestuursafpraakperiode worden er, in overleg met Rijk, de provincie Fryslân en Rijkswaterstaat, resultaten geboekt voor een uitrol van permanente meertaligheid op de verkeersbebording in Fryslân. Hierbij zal in een gezamenlijke verkenning, onder regie en op kosten van de provincie, worden gezien aan welke randvoorwaarden zal moeten worden voldaan om de verkeersveiligheid te borgen. Ervaringen met de toepassingen van meertaligheid in het buitenland die aantonen dat de verkeersveiligheid niet in gevaar wordt gebracht, zijn daarbij leidend. Zo kan het Nederlandse model als basis worden genomen, maar is de Friese taal typografisch onderscheidend. Leesbaarheid, begrijpelijkheid en het tal tekens van bebording zijn daarbij aandachtspunt. Daar waar in het verleden door gemeenten en provincie reeds gekozen is voor het hanteren van Friese plaatsnamen en aanduiding en dit inmiddels breed is geaccepteerd, is toevoeging van de Nederlandse vertaling niet noodzakelijk/wenselijk.

Uiterlijk in de tweede helft van de bestuursafpraak wordt in overleg met de wegbeheerder begonnen met de uitvoering van een meertalige infrastructuur in Fryslân, al zal dit gefaseerd en passend in de programmering van RWS moeten worden ingevoerd. De provincie zal het onderwerp van tweetalige bewegwijzering bespreken en afstemmen met de betrokken gemeenten, middels het bestuurlijk overlegorgaan Mei-inoar foar it Frysk.

Graag bespreken wij deze afspraken met elkaar en beginnen we het gesprek over hoe we daar invulling aan gaan geven.

Vraag [REDACTED] uiterlijk in de tweede helft, wat wordt daarmee bedoeld?

In 2026 zal een tussenevaluatie uitgevoerd worden, het zou mooi zijn als we dan al een klein begin gemaakt hebben. We snappen dat het een complex proces is, maar we willen dit gesprek gebruiken om te bespreken hoe we die eerste stappen kunnen zetten. [REDACTED] heeft behoefte aan een concreet tijdpad, met verschillende stappen. Dit is niet een kwestie van 'even een bord vervangen'. RVV-borden met onderteksten gaat de NBD over. [REDACTED] raadt aan om daarmee te beginnen, omdat dat simpeler zal zijn. Het gaat om bewegwijzering wit op blauw voor auto en rood op wit voor de fiets.

Aan welke randvoorwaarden moeten we voldoen om tweetalige borden te kunnen maken?

Verschuillende kanten worden belicht in het door NBD opgestelde memo. Bewegwijzering gaat ook over provincie, gemeentes, waterschap. NBD staat aan de lat voor de plannen en de wetgeving en houdt een database bij waarin alle bewegwijzering wordt bijgehouden. De richtlijn komt tot stand met CROW en zij voeren op onafhankelijke basis regie op (wijzigingen) op die richtlijn. Dat pad moeten we toch een keer volgen als we verkend hebben wat de mogelijkheden zijn. [REDACTED] heeft het gevoel dat [REDACTED] wat te snel gaat.

[REDACTED] heeft een overzicht laten maken van om hoeveel borden het gaat in Fryslân, en geeft aan; dit is een startbijeekomst, niet bedoeld om knopen door te hakken maar om duidelijkheid te krijgen en antwoorden op vragen die er zijn. NBD heeft opdracht tot uniformiteit en continuïteit, dat is belangrijk, daarom zouden borden buiten Fryslân ook tweetalig moeten worden.

In Noordoost Fryslân worden nu alleen Friese namen gehanteerd op bepaalde borden, zijn daar gegevens van? Komborden tellen niet als bewegwijzering en vallen niet onder wettelijke taak NBD. Gemeente vraagt aan om naam te wijzigen in BAG, daarop volgt een vervangingsprogramma (door NBD).

Zit ook nog wel een omgevingsding aan, [REDACTED] weet niet of alle gemeenten er wel om zitten te springen om tweetalig op de borden te komen. [REDACTED] deelt een google image van kruispunt Quatrebras waar op het bord van het fietspad Veenwouden staat, en op het bord van de autoweg Feanwâlden.

Daar waar in het verleden door gemeenten en provincie reeds gekozen is voor het hanteren van Friese plaatsnamen en aanduiding en dit inmiddels breed is geaccepteerd, is toevoeging van de Nederlandse vertaling niet noodzakelijk/wenselijk.

Bovenstaande wordt nogmaals benadrukt. In een taal versus tweetalig is wel een andere kwestie. AVVF/OVVF; als je als gemeente nadenkt over 'verFriesings'-slag, is dit wel het moment. Dat zou een en ander wel makkelijker maken. Viermaal in het jaar zit de provincie om tafel met de wethouders van gemeenten die over taal/Fries gaan.

3. Kânsen en útdagings / Kansen en uitdaging

Waar zien wij de kansen in dit proces? Kunnen we aansluiten op lopende projecten? Wat zijn de grootste uitdagingen?

Kans = slag bij gemeenten, uitdaging dat borden door hele land moeten worden aangepast. Daar moet dan onderzoek naar gedaan worden. Hoe kijken ze naar het onderzoek hiernaar dat al uitgevoerd is in andere minderheidstaalregio's? zet toch wel grote vraagtekens bij de conclusies – het Nederlandse wegennet is veel dichter. Er zijn veel verwijzingen, meer afslagen op kortere afstand. Tweektaligheid zou lastiger worden, omdat borden dan meer ruimte innemen. Dan zouden er bestemmingen van een bord afvallen om het overzichtelijk, begrijpelijk en veilig te houden. Besliswegwijzers kunnen een beperkte hoeveelheid informatie-eenheden bevatten, als er een plaats in andere taal bijstaat (in bijv. cursief) kan dat al effect hebben. Daar moet wel onderzoek naar gedaan worden – hoe gaat een weggebruiker daarmee om?

Daarnaast wordt in realiteit wel gestuurd op kosten, dan zou gekozen worden voor minder borden. Er is nog een spanningsveld kijkend naar de toekomst – binnenkort start een onderzoek naar de toekomst van de bewegwijzering, van fysiek naar digitaal. Veel mensen rijden op navigatie en zoeken daarnaast naar bevestiging in de fysieke omgeving. Wat de provincie zou willen, is dan een tegendraadse ontwikkeling. Mede gelet op de nodige investeringen, moet dit wel zorgvuldig afgewogen worden. Een bord gaat al gauw 15-20 jaar mee.

Een hele grote kans die ziet, is dat er voor een Friese naam gekozen wordt in de BAG, dan ben je van de tweektaligheid af. Wat dan overblijft, is dat bij vervangingscyclus de Nederlandse naam vervangen wordt door de Friese.

Bewegwijzering gaat in eerste plaats om veiligheid en doorstroming. Kijken naar de bewegwijzering van de toekomst, en dat implementeren in Fryslân (pilot houden – twee vliegen in een klap). Daar iets 'uitproberen'. We focussen ons nu heel erg op zichtbaarheid van het Fries in omgeving, maar hoe zit dat met de in car systemen (de 'schermpjes' in de auto)? Ways is er in het Fries.

NDW – nationaal dataportaal wegenbestand. Dat is dé plek waar Nederland met providers spreekt over mobiliteitsthema's en bewegwijzering en hoe je dat zou kunnen tonen. Daar zou je in gesprek kunnen over hoe providers met plaatsnamen omgaan.

Onderborden (RVV?) is dan de grote uitdaging nu, die moeten voor Nederlandstaligen goed leesbaar zijn en dan kom je wel uit bij tweektaligheid.

4. Wat hebben we nu nodig voor vervolgstappen in dit proces?

Plaatsnamen is een gevoelig onderwerp in de provincie, dat zou wel een uitdaging worden om dat gelijk te krijgen.

De HR-vraag heeft een onderzoek/offerte gedaan naar bedrag. Goed in kaart brengen over welke bebording we het hebben en wat ervoor nodig is om die aan te passen. Er is ook een serieuze berekening nodig waar VWS/NBD zich in herkennen – niet alleen borden, maar ook de constructie erbij.

Database regelen is geen probleem, maar wat komt daarna?

Tweetaligheid op borden is grote complexiteit, dus of het tot uitvoering komt is onzeker. Het moet veilig zijn voor de weggebruiker. Nogmaals benadrukking van optie BAG-registratie. In combinatie met digitalisering – Fryslân laten shinen dat die met providers meegenomen worden en digitaal het Fries goed meegenomen worden. Wat is te doen, wat is haalbaar binnen onze cirkel? NBD kan best offerte sturen voor andere traject, maar dat is heel complex. Provincie moet nadenken wat wenselijke optie is op relatief korte termijn. Wat is laaghangend fruit?

Hebben we dan voor RVV-borden nog niet de juiste partij aan tafel? NEN 3381 is de RVV-bebording vastgelegd (maar niet alles), collega van [REDACTED] zit daarmee aan tafel en is expert. Commissie Verkeerstekens. Wat kan nog wel, wat kan nog niet? RVV-borden zijn kleiner en eenmalig, maar met onderborden kan dat nog wel complex worden in het 'volgepropte Nederland'. Het totaal in het wegbeeld moet geëvalueerd worden, ook met onderborden/tweetaligheid. Maar de aanwezigen kunnen zeker meepraten.

Eerste huiswerk: BAG-optie uitzoeken (dat is wat nu gevolgd wordt), maar dat zal wel wat van Fryslân vragen om handen ineen te slaan. Kan het op natuurlijk manier geïntegreerd worden in het vervangingsproces, of alles in een keer? Dat is ook iets om over na te denken. En om op bestuurlijk niveau ook te bespreken. Daarna kunnen we met elkaar om tafel om te zien hoe we verder gaan – komt er een grote verandering aan, en hoe moet dat worden uitgevoerd?

Fijn om nu verkennend gesprek te kunnen voeren, om aan het begin breed een strategie te bepalen die haalbaar is en te overzien is. Dat houdt intern wel een verantwoordelijkheid in, die wellicht toch minder complex is.

5. Hoe houden we contact, wat spreken we af?

Intern kijken we (= Provincie) naar strategie waar we op inzetten. We willen voorkomen dat mensen verrast worden, voorkeur heeft om over maand over twee/drie opnieuw overleg te hebben (stavaza). Dat geeft enige houvast. Zou mooi zijn als dan meer mensen vanuit beleid kunnen aanhaken. Mailen kan natuurlijk altijd tussendoor. Volgende week is een gesprek met wethouders, dan kan dit kort ter sprake gebracht worden.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen